

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

УДК 005.95/96:005.336.1

Лутай Л. А.
Шпандарук В. О.

Наведено порівняння існуючих підходів до тлумачення сутності та видів оцінки ефективності системи управління персоналом на підприємствах. Проведено зовнішню, внутрішню та узагальнену оцінку ефективності систем управління персоналом на основі застосування методу експертної оцінки на прикладі торговельних підприємств. Виявлено наявні недоліки систем управління персоналом підприємств торгівлі. Проведено ранжування підприємств за результатами узагальненої оцінки ефективності систем управління персоналом. Запропоновано шкалу для визначення високого, середнього та низького рівнів ефективності систем управління персоналом.

Ключові слова: система управління персоналом, ефективність, контролінг персоналу, аудит персоналу, оцінка системи управління персоналом, ранжування.

ИССЛЕДОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

УДК 005.95/96:005.336.1

Лутай Л. А.
Шпандарук В. А.

Представлено сравнение существующих подходов к толкованию сущности и видов оценки эффективности системы управления персоналом на предприятиях. Проведена внешняя, внутренняя и обобщенная оценка эффективности систем управления персоналом на основе применения метода экспертной оценки на примере торговых предприятий. Выявлены имеющиеся недостатки систем управления персоналом предприятий торговли. Проведено ранжирование предприятий по результатам обобщенной оценки эффективности систем управления персоналом. Предложена шкала для определения высокого, среднего и низкого уровней эффективности систем управления персоналом.

Ключевые слова: система управления персоналом, эффективность, контроллинг персонала, аудит персонала, оценка системы управления персоналом, ранжирование.

STUDYING THE EFFICIENCY OF THE SYSTEM OF PERSONNEL MANAGEMENT AT THE ENTERPRISES

UDC 005.95/96:005.336.1

L. Luta
V. Shpandaruk

The comparison of the existing approaches to the interpretation of the essence and types of evaluating the efficiency of the system of personnel management at the enterprises has been held. An external, internal and generalised estimation of the efficiency of personnel management systems has been carried out on the basis of applying the method of expert evaluation by the example of trade enterprises. The shortcomings of the systems of personnel management of trade enterprises were identified. Ranking of the enterprises according to the results of generalized estimation of the efficiency of personnel management system has been held. The scale for defining high, medium and low levels of the efficiency of personnel management systems was offered.

Keywords: personnel management system, efficiency, personnel controlling, personnel audit, the assessment of personnel management system, ranking.

Ефективна система управління персоналом (СУП) – це не тільки найважливіший чинник економічного успіху сучасного підприємства, інструмент підвищення ефективності та продуктивності праці персоналу, але й соціально орієнтоване управління, спрямоване на кожного конкретного працівника з метою підвищення його трудової мотивації та задоволення потреб через сис-

тему матеріальних стимулів [1, с. 10].

Аленько С. М., Одегов Ю. Г., Пугачов В. П., Рачинський А. П., Синявець Т. Д. та інші зосереджували увагу на вивченні сутності, видів та засобів оцінки ефективності системи управління персоналом. Проте, незважаючи на чималу кількість досліджень, в економічній науці все ще немає єдиного підходу до розуміння сутності та видів

		мости																
A 1	0,05	5	4	4	3	4	5	4	4	3	3	4	4	4	4	3	4	
		0,25	0,20	0,20	0,15	0,20	0,25	0,20	0,20	0,15	0,15	0,20	0,20	0,20	0,20	0,15	0,20	
A 2	0,08	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	
		0,24	0,24	0,24	0,24	0,16	0,24	0,24	0,16	0,24	0,24	0,24	0,16	0,24	0,16	0,16	0,16	
A 3	0,10	3	2	2	1	2	3	2	2	1	2	3	3	3	3	2	2	
		0,30	0,20	0,20	0,10	0,20	0,30	0,20	0,20	0,10	0,20	0,30	0,30	0,30	0,30	0,20	0,20	
A 4	0,10	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	
		0,30	0,30	0,30	0,30	0,20	0,30	0,30	0,20	0,30	0,30	0,30	0,20	0,30	0,20	0,20	0,20	
A 5	0,07	3	2	2	1	2	3	2	2	1	2	3	3	3	3	2	2	
		0,21	0,14	0,14	0,07	0,14	0,21	0,14	0,14	0,07	0,14	0,21	0,21	0,21	0,21	0,14	0,14	
A 6	0,10	4	1	2	1	1	4	2	2	1	3	4	2	3	2	2	1	
		0,40	0,10	0,20	0,10	0,10	0,40	0,20	0,20	0,10	0,30	0,40	0,20	0,30	0,20	0,20	0,10	
Проміжна оцінка 1		0,50	1,70	1,18	1,28	0,96	1,00	1,70	1,28	1,10	0,96	1,33	1,65	1,27	1,55	1,27	1,05	1,00
B 1	0,05	4	4	4	3	3	4	3	3	3	4	4	3	4	3	3	3	
		0,20	0,20	0,20	0,15	0,15	0,20	0,15	0,15	0,15	0,20	0,20	0,15	0,20	0,15	0,15	0,15	
B 2	0,10	4	3	3	3	3	5	3	3	3	4	4	3	3	3	3	2	
		0,40	0,30	0,30	0,30	0,30	0,50	0,30	0,30	0,30	0,40	0,40	0,30	0,30	0,30	0,30	0,20	
B 3	0,10	4	3	3	3	3	4	4	3	4	3	4	3	3	3	3	3	
		0,40	0,30	0,30	0,30	0,30	0,40	0,40	0,30	0,40	0,30	0,40	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	
B 4	0,05	3	2	2	1	2	3	2	2	1	2	3	3	3	3	2	2	
		0,15	0,10	0,10	0,05	0,10	0,15	0,10	0,10	0,05	0,10	0,15	0,15	0,15	0,15	0,10	0,10	
B 5	0,10	4	3	4	3	4	4	3	3	3	3	4	3	4	4	3	3	
		0,40	0,30	0,40	0,30	0,40	0,40	0,30	0,30	0,30	0,30	0,40	0,30	0,40	0,40	0,30	0,30	
B 6	0,10	5	3	4	3	3	5	5	4	3	5	4	4	4	4	4	4	
		0,50	0,30	0,40	0,30	0,30	0,50	0,50	0,40	0,30	0,50	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	
Проміжна оцінка 2		0,50	2,05	1,50	1,70	1,40	1,55	2,15	1,75	1,55	1,50	1,80	1,95	1,60	1,75	1,70	1,55	1,45
Результати оцінки		1	3,75	2,68	2,98	2,36	2,55	3,85	3,03	2,65	2,46	3,13	3,60	2,87	3,30	2,97	2,60	2,45

Досліджувані підприємства у табл. 2 наведено в такій послідовності: 1 – ПрАТ "Баренс шоколад", 2 – ТОВ "Аріанда", 3 – ТОВ "Бісквіт", 4 – ТОВ "Віюла", 5 – ТОВ "Діад", 6 – ТОВ "Фудсервіс", 7 – ТОВ "Кондитер", 8 – ТОВ "Кендитрейд", 9 – ТОВ "Смак", 10 – ПрАТ "Фірма Юг", 11 – ТОВ "Онікс", 12 – ТОВ "Лісар-Дон", 13 – ПрАТ "Торгсервіс", 14 – ТОВ "Круасан", 15 – ТОВ "Аладін", 16 – ПрАТ "Валентина".

Експертна оцінка здійснювалася за п'ятибальною шкалою. Бальну оцінку за кожним параметром ефективності було зважено на відповідний коефіцієнт вагомості та отримано зважену оцінку ефективності СУП.

Виходячи з максимально можливої оцінки у 5 балів, було розроблено відповідну шкалу узагальненої оцінки ефективності та проведено ранжування підприємств за отриманими показниками (табл. 3).

Таблиця 3

Ранжування підприємств за результатами узагальненої оцінки ефективності СУП

Бальна оцінка	Рівень ефективності СУП	Результат оцінки ефективності СУП, бали	Ранжування підприємств
5 – 3,68	високий	3,85	ТОВ "Фудсервіс"
		3,75	ПрАТ "Баренс шоколад"
3,67 – 2,34	середній	3,60	ТОВ "Онікс"
		3,30	ПрАТ "Торгсервіс"
		3,13	ПрАТ "Фірма Юг"
		3,03	ТОВ "Кондитер"

2,33 – 1	низький	2,98	ТОВ "Бісквіт"
		2,97	ТОВ "Круасан"
		2,87	ТОВ "Лісар-Дон"
		2,68	ТОВ "Аріанда"
		2,65	ТОВ "Кендитрейд"
		2,60	ТОВ "Аладін"
		2,55	ТОВ "Діад"
		2,46	ТОВ "Смак"
		2,45	ПрАТ "Валентина"
2,36	ТОВ "Віюла"		

За результатами оцінки всі досліджувані підприємства отримали середній та високий (ТОВ "Фудсервіс", ПрАТ "Баренс шоколад") рівень оцінки ефективності СУП. Наближається до показників високого рівня ефективності СУП ТОВ "Онікс". У ТОВ "Віюла" рівень ефективності СУП є найнижчим з усіх підприємств.

Таким чином, у процесі оцінки ефективності були виявлені наступні недоліки СУП майже всіх досліджуваних підприємств: недостатня цілісність, недостатня відповідність СУП структурі управління, недосконалий взаємозв'язок СУП із середовищем, неповне закріплення функцій в організаційних документах, наявність неохоплених аспектів кадрової роботи, незначне використання сучасних принципів, методів, технологій управління персоналом, недостатня гнучкість СУП, не завжди присутній доцільний зворотний зв'язок. Тобто рівень розвитку системи управління персоналом у цілому є середнім і потребує рекомендацій щодо вдосконалення та модернізації. Тому подальші дослідження будуть

спрямовані на розробку науково-методичних та практичних рекомендацій щодо вдосконалення СУП підприємств та підвищення за рахунок цього ефективності системи управління персоналом на підприємствах.

Management of Donetsk National University of Economics and Trade named after M. Tuhun-Baranovskyi (31 Shehors St., 83050, Donetsk, Ukraine, e-mail: viktorija-shpan@mail.ru).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Назарова Г. В.

Стаття надійшла до ред.
23.04.2013 р.

Література: 1. Балабанова Л. В. Управление персоналом на основе маркетинга: монография / Л. В. Балабанова, Е. К. Воробьева. – Донецк: ДонГУЭТ, 2004. – 212 с. 2. Синявец Т. Д. Теоретические подходы к определению эффективности управления персоналом [Электронный ресурс] / Т. Д. Синявец. – Режим доступа: http://www.ebiblioteka.lt/resursai/Uzsenio%20leidiniai/Voronezh/eko/2005-01/eko0501_15.pdf. 3. Рачинський А. П. Ефективність систем управління персоналом органів державної влади [Електронний ресурс] / А. П. Рачинський. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Patp/2009_2/09rapodv.pdf. 4. Бovyкин В. И. Новый менеджмент / В. И. Бovyкин. – М.: Экономика, 1997. – 368 с. 5. Апенько С. Н. Эффективность системы оценки персонала / С. Н. Апенько // Человек и труд. – 2003. – № 10. – С. 73–74. 6. Пугачев В. П. Управление персоналом / В. П. Пугачев. – М.: Экзамен, 2004. – 416 с. 7. Одегов Ю. Г. Управление персоналом: оценка эффективности / Ю. Г. Одегов, Л. В. Карташова. – М.: Экзамен, 2002. – 255 с. 8. Рачинський А. П. Управлінський аудит в системі управління персоналом [Електронний ресурс] / А. П. Рачинський. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/tppd/2008-3/R_5/08rapup.pdf. 9. Синявец Т. Комплексный аудит системы управления персоналом [Электронный ресурс] / Т. Синявец // Кадровик. Кадровый менеджмент. – Режим доступа: <http://www.lawmix.ru/bux/52356>.

References: 1. Balabanova L. V. Upravlenie personalom na osnove marketinga: monografiya / L. V. Balabanova, E. K. Vorobyeva. – Donetsk: DonGUET, 2004. – 212 p. 2. Sinyavets T. D. Teoreticheskie podkhody k opredeleniyu effektivnosti upravleniya personalom [Electronic resource] / T. D. Sinyavets. – Access mode: http://www.ebiblioteka.lt/resursai/Uzsenio%20leidiniai/Voronezh/eko/2005-01/eko0501_15.pdf. 3. Rachynskiy A. P. Effektivnist sistem upravlinnia personalom organiv derzhavnoi vlady [Electronic resource] / A. P. Rachynskiy. – Access mode: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Patp/2009_2/09rapodv.pdf. 4. Bovykin V. I. Novyy menedzhment / V. I. Bovykin. – M.: Ekonomika, 1997. – 368 p. 5. Apenko S. N. Effektivnost sistem y otsenkipersonala / S. N. Apenko // Chelovek i trud. – 2003. – No. 10. – Pp. 73–74. 6. Pugachev V. P. Upravlenie personalom / V. P. Pugachev. – M.: Ekzamen, 2004. – 416 p. 7. Odegov Yu. G. Upravlenie personalom: otsenka effektivnosti / Yu. G. Odegov, L. V. Kartashova. – M.: Ekzamen, 2002. – 255 p. 8. Rachynskiy A. P. Upravlinnskiy audit v sistemii upravlinnia personalom [Electronic resource] / A. P. Rachynskiy [Electronic resource]. – Access mode: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/tppd/2008-3/R_5/08rapup.pdf. 9. Sinyavets T. Kompleksnyy auditsistem y upravleniya personalom / T. Sinyavets // Kadrovik. Kadrovyy menedzhment [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.lawmix.ru/bux/52356>.

Інформація про авторів

Лутай Лариса Анатоліївна – докт. екон. наук, професор кафедри прикладної економіки Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (83050, Україна, м. Донецьк, вул. Щорса, 31, e-mail: lutay2012@yandex.ua).

Шпандарук Вікторія Олександрівна – викладач кафедри економіки і менеджменту Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (83050, Україна, м. Донецьк, вул. Щорса, 31, e-mail: viktorija-shpan@mail.ru).

И н ф о р м а ц и я о б а в т о р а х

Лутай Лариса Анатольевна – докт. екон. наук, профессор кафедры прикладной экономики Донецкого национального университета экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского (83050, Украина, г. Донецк, ул. Щорса, 31, e-mail: lutay2012@yandex.ua).

Шпандарук Виктория Александровна – преподаватель кафедры экономики и менеджмента Донецкого национального университета экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского (83050, Украина, г. Донецк, ул. Щорса, 31, e-mail: viktorija-shpan@mail.ru).

Information about the authors

L. Lutay – Doctor of Science in Economics, Professor of the Department of Applied Economics of Donetsk National University of Economics and Trade named after M. Tuhun-Baranovskyi (31 Shehors St., 83050, Donetsk, Ukraine, e-mail: lutay2012@yandex.ua).

V. Shpandaruk – lecturer of the Department of Economics and

